

GHID DE BUNE PRACTICI

Bune practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea dezvoltării de instrumente de lucru pentru identificarea și stabilirea de bune practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar

Bune practici în dezvoltarea profesională a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control

Modalități de organizare a formării continue

Evaluarea formării continue

Conversia profesională

Bune practici în formarea parteneriatelor școlare și implicare comunitară în învățământul preuniversitar

Întocmit

Dorela Făiniși

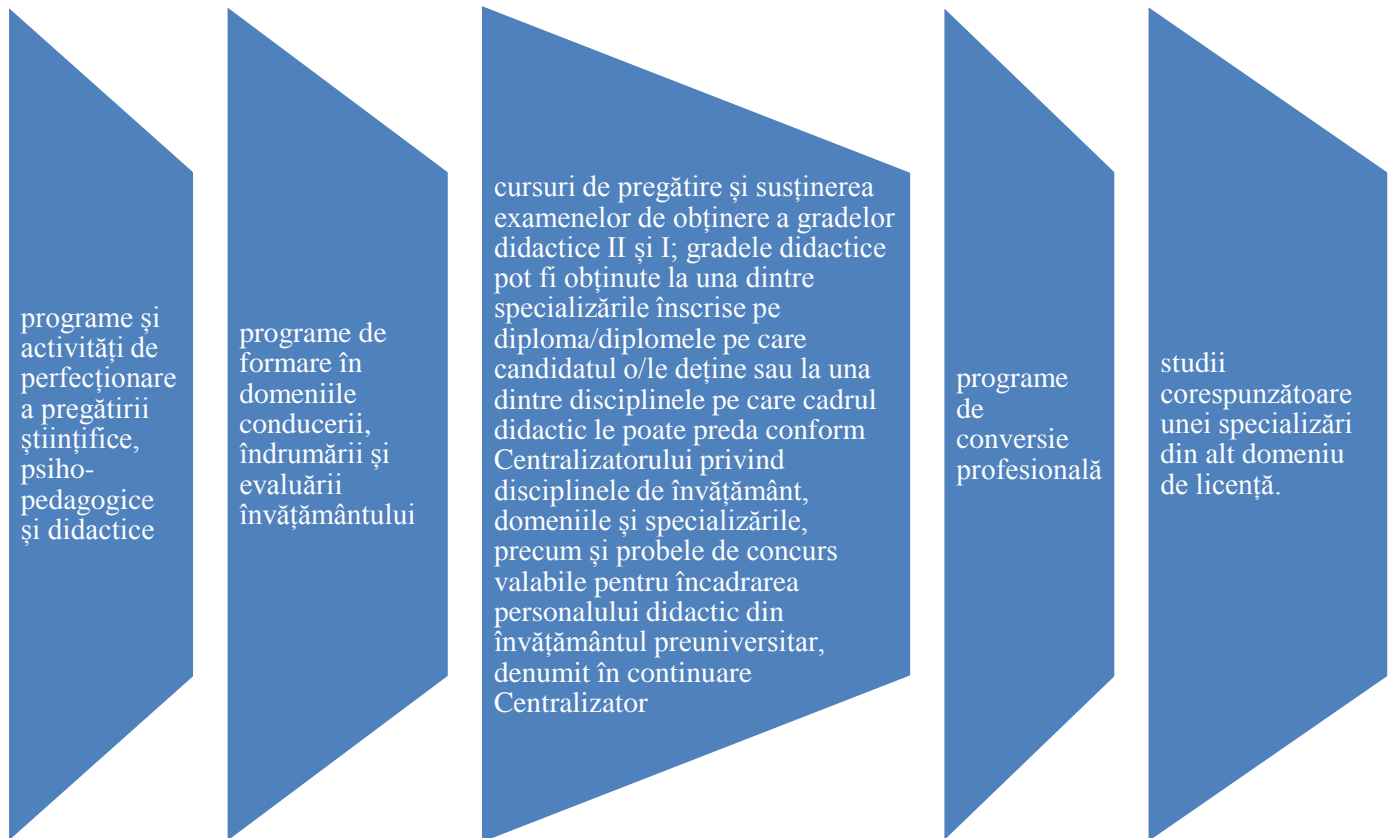
Bune practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea dezvoltării de instrumente de lucru pentru identificarea și stabilirea de bune practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar

Cadrul legal privind formarea profesională a personalului didactic din învățământul preuniversitar este constituit din Legea 1/2011 – Legea educației naționale, actelor normative de aplicare a acesteia, ordinele Ministrului Educației Naționale.

Personalul încadrat în învățământul preuniversitar beneficiază de dreptul de a participa la oricare din formele de pregătire și de organizare a perfecționării/formării continue prevăzute de Ordinul ministrului educației naționale 5561/2011.

Personalul didactic, de conducere, îndrumare și control, precum și personalul didactic auxiliar participă la activitățile de formare continuă, în condițiile art. 275 din Legea educației naționale nr. 1/2011. Programele de formare profesională continuă constituie o bună practică pentru perfecționarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar.

Formarea continuă se realizează în principal prin:

Formarea continuă și formarea inițială sunt concepute ca procese interdependente, între care se stabilesc interacțiuni și pârgii de autoreglare menite să adapteze permanent formarea personalului didactic la dinamica proceselor și sistemelor de educație.

Buna practică în formarea continuă a personalului didactic se întemeiază pe modelul abordării prin competențe și pe conceptul de dezvoltare cumulativă a nivelului de competență a personalului didactic. Nivelul de competență vizat prin programele și activitățile de formare continuă/perfecționare este evaluat în funcție de:

- capacitatea cadrului didactic de a mobiliza, a combina și a utiliza în mod autonom capacitățile de cunoaștere, abilitățile și competențele generale și cele profesionale în acord cu evoluția curriculum-ului național și cu nevoile de educație.
- capacitatea cadrului didactic de a face față schimbării, situațiilor complexe precum și unor situații de criză.

O bună practică în formarea continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar o constituie evoluția în carieră care constă în acordarea gradelor didactice, titlurilor științifice, echivalarea doctoratului cu gradul didactic I, drepturi conferite de lege.

Evoluția în cariera didactică

Acordarea gradului didactic II

Acordarea gradului didactic II semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui plus de profesionalizare, confirmat prin rezultatele obținute la probe special concepute pentru a pune în evidență valoarea adăugată achiziționată în intervalul parcurs de la obținerea definitivării în învățământ.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic II, candidații trebuie să obțină calificativul de cel puțin „bine” la evaluările anuale și la inspecțiile școlare, dacă acestea au avut loc, din ultimii 2 ani școlari de activitate premergători înscrierii.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic II, cadrul didactic trebuie să se remarcă prin prestații didactice de calitate, prin conduită deontologică ireproșabilă, prin competență didactică de înalt nivel dovedită prin rezultatele obținute în procesul de învățământ.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic II, candidatul trebuie să aibă recomandarea Consiliului profesoral al unității de învățământ în care este încadrat sau/și în care și-a desfășurat activitatea în ultimii 2 ani școlari premergători înscrierii.

Înscrierea pentru acordarea gradului didactic II se face în perioada 1-31 octombrie. Candidatul depune la conducerea unității de învățământ dosarul de înscriere.

Conducerile unităților de învățământ verifică existența și legalitatea documentelor din dosarele de înscriere, precum și îndeplinirea condițiilor de înscriere.

Cadrele didactice înscrise la examenul pentru acordarea gradului didactic II care, până la obținerea acestui grad nu primesc calificativul de cel puțin „bine” la evaluările anuale și cel puțin „bine” la a doua inspecție școlară curentă, nu pot finaliza examenul în sesiunea pentru care s-au înscris. Pentru cadrele didactice aflate în această situație inspecția specială și, prin urmare, participarea la examen se amână cu un an. Inspectoratul școlar reprogramează a doua inspecție școlară curentă pe parcursul anului de amânare.

Cadrele didactice înscrise la examenul pentru acordarea gradului didactic II care, până la obținerea acestui grad, au fost sancționate disciplinar, conform art. 280 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, nu pot finaliza examenul în sesiunea pentru care s-au înscris. Cadrele didactice aflate în această situație își pot finaliza obținerea gradului didactic în anul școlar următor, numai după ridicarea sancțiunii, cu recomandarea Consiliului profesoral al unității de învățământ unde sunt încadrate și cu acordul inspectoratului școlar.

Inspecția specială pentru acordarea gradului didactic II se realizează în unitatea școlară unde este încadrat candidatul sau, cu avizul inspectorului pentru dezvoltarea resurselor umane și al directorului unității școlare respective, într-o altă unitate, în perioada 1 octombrie – 5 iunie a anului școlar în care se finalizează examenul.

Inspecția specială se efectuează la 4 activități didactice și este valabilă numai pentru anul școlar în care a fost efectuată. Inspecția specială se notează cu o singură notă, de la 10 la 1, acordată de cadrul didactic care efectuează inspecția, exprimată prin numere întregi sau cu zecimale.

Nota minimă de promovare a inspecției speciale este 8 (opt).

Candidații care nu au primit nota minimă se consideră respinși la examenul de acordare a gradului didactic II și nu se vor putea prezenta la testul din metodica specialității și la proba orală din cadrul examenului.

Nota acordată la inspecția specială nu poate fi contestată.

Subiectele pentru probele de examen pentru obținerea gradelor didactice, inclusiv pentru colocviul de admitere, se stabilesc în plenul comisiei de examinare, pe baza unei tematici și bibliografii din programele în vigoare, aprobate prin ordin al ministrului educației naționale.

Baremul de evaluare va fi afișat imediat după încheierea probei.

Pentru promovarea examenului de acordare a gradului didactic II, candidatul trebuie să obțină cel puțin nota 8 (opt) la testul din metodică specialității și, respectiv, la proba orală de pedagogie. Candidații care nu obțin nota minimă la o probă nu se pot prezenta la probele următoare.

Media generală de promovare a examenului de acordare a gradului didactic II este media aritmetică a notei de la proba scrisă și a notei de la proba orală.

Media generală de promovare a examenului de acordare a gradului didactic II este de cel puțin 8 (opt).

Validarea rezultatelor examenului pentru acordarea gradului didactic II se face de către Ministerul Educației Naționale, prin ordin al ministrului, pe baza documentelor primite de la centrele de perfecționare.

*Setul de indicatori caracteristici pentru bunele practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar pentru acordarea gradului didactic II sunt prezentați în **Anexa 2**.*

Acordarea gradului didactic I

Acordarea gradului didactic I semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui nivel înalt de maturitate profesională și expertiză, care îl recomandă ca pe un furnizor de bune practici în mediul educațional școlar.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic I, candidații trebuie să obțină calificativul „Foarte bine” la evaluările anuale, la prima inspecție curentă și la inspecțiile școlare, dacă acestea au avut loc, din ultimii 2 ani de activitate premergători înscrierii.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic I, candidatul trebuie să se remarcă prin prestații didactice de calitate, prin competență didactică de înalt nivel, dovedită prin rezultatele obținute în procesul de învățământ, prin preocupări și realizări de cercetare și inovare a procesului de învățământ, prin inițiativă și responsabilitate în dezvoltarea culturii calității în organizația școlară, prin conduită etică și deontologică ireproșabilă.

Pentru aprobarea înscrierii la examenul de obținere a gradului didactic I, candidatul trebuie să aibă recomandarea Consiliului profesoral al unității de învățământ în care este încadrat sau în care și-a desfășurat activitatea în ultimii 2 ani premergători înscrierii.

Inspecțiile școlare curente, conform art. 242 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, vor fi programate după cum urmează:

- prima dintre cele două inspecții curente se va programa, la solicitarea cadrelor didactice, în anul școlar premergător înscrierii pentru susținerea gradului didactic I;
- a doua inspecție curentă se va programa în intervalul de la înscriere până la susținerea inspecției speciale;
- candidații care au obținut media 10,00 la examenul de acordare a gradului didactic II au dreptul de a susține inspecția curentă I în perioada de înscriere la gradul didactic I.

Cadrele didactice care îndeplinesc condițiile legale și doresc să se înscrie la examenul pentru acordarea gradului didactic I vor solicita, în perioada 1-31 octombrie a anului premergător depunerii dosarului de înscriere, efectuarea primei inspecții curente, printr-o cerere adresată conducerii unității de învățământ unde funcționează.

Pentru toate categoriile de personal didactic, inspecțiile curente se efectuează de inspectorii școlari de specialitate de la inspectoratele școlare sau, prin delegare, de către cadre didactice din corpul de metodiști ai inspectoratului școlar.

Cadrele didactice care efectuează inspecțiile curente trebuie să aibă gradul didactic I și aceeași specializare cu aceea în care candidatul își susține inspecția curentă sau să poată preda specializarea celui inspectat, potrivit legislației în vigoare.

Calificativul de promovare la inspecția curentă este «foarte bine». Inspecțiile curente promovate sunt valabile în ultimii 4 ani școlari de activitate didactică calculați la data finalizării examenului. Calificativul acordat la inspecțiile curente nu poate fi contestat.

Înscrierea pentru acordarea gradului didactic I se face pe baza dosarului de înscriere în perioada 1 octombrie-31 octombrie a anului școlar în care se susține colocviul de admitere.

Cadrele didactice înscrise la examenul pentru acordarea gradului didactic I care, până la obținerea acestui grad nu obțin calificativul „foarte bine” la evaluările anuale și la a doua inspecție școlară curentă, nu pot finaliza examenul în seria pentru care s-au înscris. Pentru cadrele didactice aflate în această situație probele și, după caz, finalizarea examenului pentru acordarea gradului didactic I se amână cu un an. Inspectoratul școlar reprogamează a doua inspecție școlară curentă pe parcursul anului de amânare.

Cadrele didactice înscrise la examenul pentru acordarea gradului didactic I care, până la obținerea acestui grad, au fost sancționate disciplinar, conform art. 280 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, își pot finaliza obținerea gradului didactic I, numai după ridicarea sancțiunii, cu recomandarea Consiliului profesoral al unității de învățământ unde sunt încadrate și cu acordul inspectoratului școlar.

Colocviul de admitere la gradul didactic I se organizează în fiecare an în perioada 15 ianuarie -15 februarie, conform procedurii de organizare și desfășurare a colocviului de admitere la gradul didactic I. Colocviul de admitere se susține pe baza unei tematici și a unei bibliografii, aprobate anual de fiecare centru de perfecționare abilitat de Ministerul Educației Naționale, din programele în vigoare – aprobate prin ordin al ministrului educației naționale pentru fiecare specialitate în parte. Tematica va fi alcătuită, în mod echilibrat, din două arii tematice, respectiv:

- teme privind metodologia cercetării pedagogice și tehnica elaborării unei lucrări metodico-științifice;
- teme privind domeniul de specialitate și didactica acestuia.

Evaluarea la colocviul de admitere la gradul didactic I se face prin calificative, respectiv admis/respins. Rezultatele colocviului de admitere nu pot fi contestate.

Nota de promovare a examenului de acordare a gradului didactic I este nota finală obținută pentru lucrarea metodico-științifică.

Validarea rezultatelor examenului pentru acordarea gradului didactic I se face de către Ministerul Educației Naționale, prin ordin al ministrului, pe baza documentelor transmise de centrele de perfecționare.

*Setul de indicatori caracteristici pentru bunele practici în domeniul formării profesionale a personalului didactic din învățământul preuniversitar pentru acordarea gradului didactic I sunt prezentați în **Anexa 3**.*

Acordarea gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor

Personalul didactic încadrat în învățământul preuniversitar care a obținut titlul științific de doctor și îndeplinește condițiile prevăzute de art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, poate solicita acordarea gradului didactic I în următoarele condiții:

- a obținut definitivarea în învățământ;
- a obținut calificativul «foarte bine» la evaluările anuale din ultimii 2 ani de activitate la catedră premergători înscrierii;
- a susținut o inspecție curentă la care a obținut calificativul «foarte bine».

În acest scop, candidatul va depune la inspectoratul școlar un dosar cuprinzând următoarele documente:

- 1) cerere adresată conducerii inspectoratului școlar;

- 2) copie conformă cu originalul a certificatului de naștere și, după caz, copii conforme cu originalul ale documentelor care atestă schimbarea numelui;
- 3) copie legalizată a diplomei de doctor;
- 4) copie legalizată a diplomei de studii, însoțită de foaia matricolă/suplimentul la diplomă;
- 5) document legalizat din care să rezulte că sunt îndeplinite condițiile legale privind pregătirea psihopedagogică și metodică;
- 6) copie legalizată a certificatului/adeverinței privind obținerea definitivării în învățământ;
- 7) document/decizie de repartizare emisă de inspectoratul școlar din care să rezulte încadrarea în învățământul preuniversitar, în original sau copie conformă cu originalul, după caz;
- 8) adeverințe conforme cu originalul privind calificativul anual pentru fiecare din ultimii 2 ani de activitate la catedră;
- 9) copie conformă cu originalul a procesului-verbal încheiat în urma efectuării inspecției curente, din registrul de procese-verbale al unității școlare.

Inspectorul școlar pentru dezvoltarea resurselor umane supune spre aprobare consiliului de administrație al inspectoratului școlar dosarele candidaților. Inspectorul școlar pentru dezvoltarea resurselor umane transmite instituțiilor de învățământ superior – centre de perfecționare dosarele candidaților aprobate în consiliul de administrație al inspectoratului școlar.

Instituțiile de învățământ superior – centre de perfecționare înregistrează dosarele candidaților în propriile documente de evidență și transmit spre aprobare Ministerului Educației Naționale propunerile de comisii pentru efectuarea inspecției speciale.

Inspecția specială de acordare a gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor se efectuează în perioada 1 octombrie – 5 iunie a anului școlar, în unitatea de învățământ în care candidatul este încadrat sau, cu avizul inspectorului școlar pentru dezvoltarea resurselor umane și al directorului unității școlare respective, într-o altă unitate.

Inspecția specială se desfășoară la 4 activități didactice în prezența comisiei aprobate de Ministerul Educației Naționale.

Nota minimă de promovare a inspecției speciale este 9 (nouă).

Candidații care nu au primit nota minimă se consideră respinși și pot relua examenul de acordare a gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor în anul școlar următor.

Nota acordată la inspecția specială nu poate fi contestată.

Validarea rezultatelor examenului pentru acordarea gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor se face de către Ministerul Educației Naționale, prin ordin al ministrului, după transmiterea de către centrele de perfecționare a raportului de inspecție specială consemnat în registrul de procese-verbale al unității școlare, în copie certificată pentru conformitate cu originalul de directorul unității de învățământ în care s-a desfășurat inspecția.

Ordinul ministrului educației naționale pentru acordarea gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor se eliberează individual și reprezintă documentul în baza căruia titularul beneficiază de drepturile salariale corespunzătoare încadrării în învățământ ca profesor cu gradul didactic I.

Recunoașterea gradelor didactice II și I

Gradele didactice II și I pot fi obținute, în cadrul fiecărei funcții didactice, la disciplina pe care cadrul didactic o predă sau la una dintre disciplinele corespunzătoare specializării sau specializărilor înscrise pe diploma/diplomele de licență sau de absolvire, pe diploma/diplomele de absolvire a ciclului II de studii universitare de masterat, pe diploma de absolvire a unor programe de conversie profesională pentru dobândirea unei noi specializări și/sau ocuparea de noi funcții didactice sau pe diploma/diplomele/certificatul/certIFICATELE de absolvire a unor cursuri postuniversitare, cu durata de cel puțin un an și jumătate, aprobate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului – studii aprofundate, studii academice postuniversitare, studii postuniversitare de specializare, în profilul postului ori pe certificatul de absolvire a unui modul de minimum 90 de credite transferabile care atestă obținerea de

competențe de predare a unei discipline din domeniul fundamental aferent domeniului de specializare înscris pe diplomă.

În cazul în care cadrul didactic a dobândit două sau mai multe specializări, gradele didactice sunt recunoscute conform prevederilor art. 242 alin. (9) din Legea educației naționale nr. 1/2011.

Cadrul didactic se poate înscrie la obținerea gradului didactic superior în oricare dintre specializările deținute, indiferent de specializările la care a obținut gradele inferioare.

Acordarea titlului de profesor-emerit în învățământul preuniversitar

Acordarea titlului de profesor-emerit semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui nivel înalt de maturitate profesională și expertiză, care îl recomandă ca pe un generator de bune practici în mediul educațional școlar în unul din următoarele domenii:

Acordarea titlului de profesor-emerit

- a) domeniul specialității, corespunzător disciplinelor de învățământ și funcției didactice deținute;
- b) domeniul pedagogiei și psihologiei educației;
- c) domeniul didacticii/ didacticilor de specialitate;
- d) domeniul managementului educațional;
- e) domeniul tehnicilor de informare și comunicare aplicate în procesul de predare-învățare-evaluare, în managementul instituțional și gestionarea datelor;
- f) domenii inter sau transdisciplinare vizând strategiile alternative sau complementare de instruire, cercetarea și inovarea, comunicarea și parteneriatele cu mediul social.

Personalul didactic din învățământul preuniversitar cu performanțe deosebite în activitate didactică și managerială poate obține titlul de profesor emerit, conform art. 243 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011.

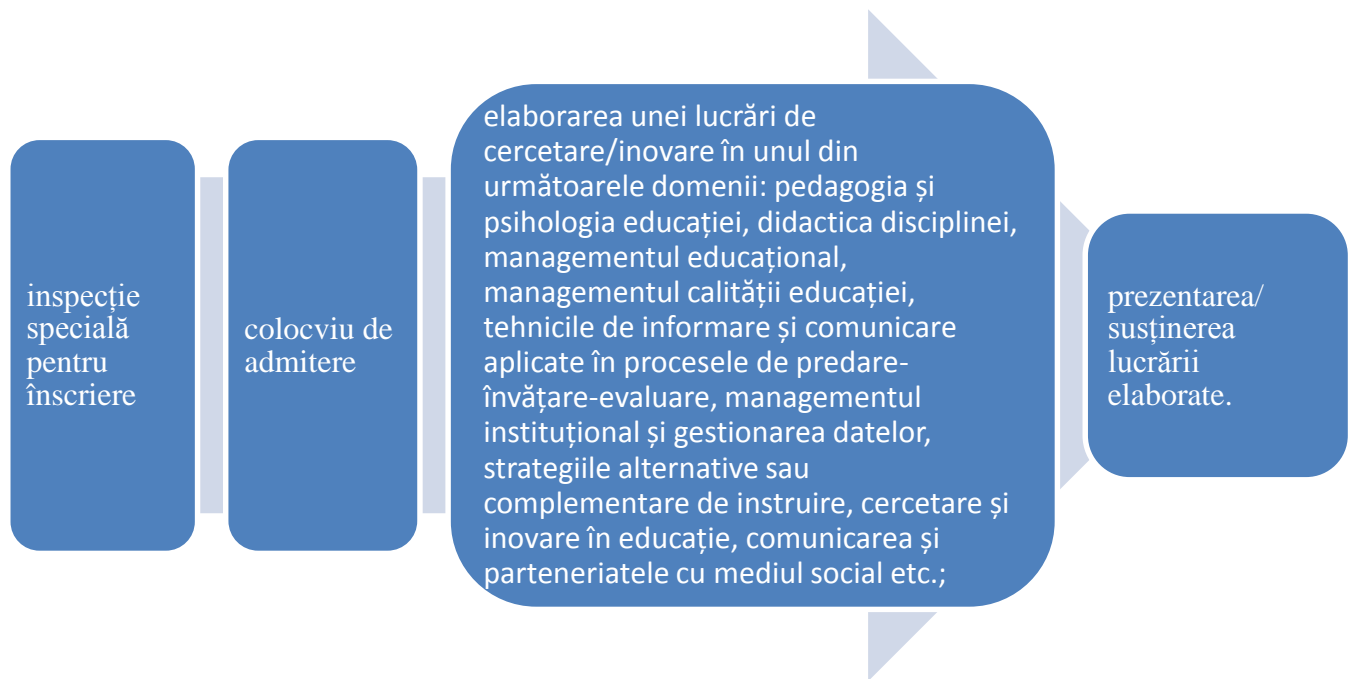
Performanțele se stabilesc în baza următoarelor criterii:

- performanța în activitatea didactică;
- performanța în inovarea didactică/ managerială;
- coordonarea/ participarea la proiecte educaționale;
- implicarea în dezvoltarea practicii managementului educațional, în asigurarea calității și creșterii prestigiului unității școlare de învățământ.

Titlul de profesor-emerit se acordă prin concurs, organizat anual, în limita numărului de locuri aprobate de Ministerul Educației Naționale și publicat până la 30 septembrie.

La concursul pentru acordarea titlului de profesor-emerit se poate înscrie personalul didactic cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată în învățământul preuniversitar, după cel puțin 15 ani de activitate didactică neîntreruptă de la obținerea gradului didactic I.

Probele concursului pentru acordarea titlului de profesor-emerit constau în:

Inspekția specială se efectuează, în anul școlar premergător înscrierii, în unitatea de învățământ în care cadrul didactic este încadrat, la solicitarea cadrului didactic adresată conducerii casei corpului didactic.

Inspekția specială se desfășoară la 3 activități didactice în prezența comisiei aprobate de consiliul de administrație al inspectoratului școlar județean.

Nota minimă de promovare a inspecției speciale este 9 (nouă).

Înscrierea pentru acordarea titlului de profesor-emerit se face pe baza dosarului de înscriere, în perioada 1-31 octombrie a anului școlar, la casa corpului didactic din județul respectiv.

Colocviul de admitere la concursul de acordare a titlului de profesor-emerit se organizează de casa corpului didactic în perioada 15 ianuarie-15 februarie.

În cadrul colocviul de admitere la concursul pentru acordarea titlului de profesor-emerit, evaluarea activității cadrului didactic se face de comisie în prezența candidatului.

Candidații vor fi declarați admiși în ordinea descrescătoare a mediilor de promovare, corespunzător numărului de locuri scoase la concurs la specialitatea respectivă.

Elaborarea lucrării de cercetare/inovare este o probă menită să pună în evidență capacitatea candidatului de a evalua și a valorifica experiența didactică/ managerială acumulată la catedră, de a investiga, folosind adecvat metodologia cercetării pedagogice, fenomenele educaționale/ manageriale și de a identifica astfel factorii, sensurile și modalitățile de ameliorare/inovare/ dezvoltare a procesului educațional/ managerial. Elaborarea lucrării trebuie să demonstreze preocuparea candidatului de a-și actualiza sistematic cunoștințele din domeniile pedagogiei și psihologiei educației, didacticii disciplinei, managementului educațional, managementului calității, tehnicilor de informare și comunicare aplicate în procesele de predare și învățare, în managementul instituțional și gestionarea datelor, strategiilor alternative sau complementare de instruire, cercetare și inovare, comunicării și parteneriatelor cu mediul social etc.

Lucrarea se elaborează sub îndrumarea unui conducător științific ales de candidat. Conducătorul științific poate fi un profesor universitar, conferențiar universitar sau lector universitar doctor, având specialitatea/ domeniul în care candidatul susține concursul;

Media generală la concursul de acordare a titlului de profesor-emerit se calculează ca medie aritmetică a următoarelor note:

- nota acordată pe lucrare de conducătorul științific;
- nota obținută pentru susținerea lucrării de cercetare/inovare.

Media generală minimă de promovare a concursului de obținere a titlului de profesor – emerit este 9 (nouă).

Nota finală obținută la lucrare poate fi contestată.

Beneficiarul titlului de profesor-emerit se poate bucura de toate drepturile prevăzute de lege, pe întreaga carieră didactică.

Întocmit

Dorela Făiniși

Bune practici în dezvoltarea profesională a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control

Formarea continuă a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control din învățământul preuniversitar este coordonată de Ministerul Educației Naționale și se realizează printr-un sistem de instituții, organizații și structuri între care se stabilesc relații ierarhice și relații funcționale menite să asigure coerența, compatibilitatea și respectarea standardelor de calitate în proiectarea, realizarea și evaluarea programelor de formare continuă la nivel național.

Din punctul de vedere al poziției și competențelor cu care sunt abilitate instituțiile, organizațiile și structurile care îl alcătuiesc, sistemul național de formare continuă a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control din învățământul preuniversitar cuprinde:

- instituții și structuri cu funcții de reglementare, coordonare, finanțare, evaluare, acreditare și monitorizare a programelor de formare continuă
- instituții, organizații și structuri cu funcții de organizare și realizare a programelor și activităților de formare continuă, având statutul de furnizori de programe de formare continuă a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control.

Sistemul național al instituțiilor, organizațiilor și structurilor prin care se realizează formarea continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar cuprinde:

- 1) Ministerul Educației Naționale, prin direcțiile de profil;
- 2) inspectoratele școlare județene și al Municipiului București;
- 3) Institutul de Științe ale Educației;
- 4) instituțiile de învățământ superior acreditate, centre de formare continuă/perfecționare a personalului didactic din învățământul preuniversitar;
- 5) casele corpului didactic din județe și din Municipiul București;
- 6) centrele atestate de formare continuă în limbile minorităților naționale;
- 7) unitățile de învățământ preuniversitar – centre de formare continuă/perfecționare abilitate de Ministerul Educației Naționale;
- 8) Palatul Național al Copiilor, palatele și cluburile copiilor;

- 9) organizațiile, asociațiile, federațiile care gestionează înființarea alternativelor educaționale la nivel național și realizează formarea continuă/perfecționarea cadrelor didactice care predau la grupe sau clase din alternativele educaționale;
- 10) fundații, asociații profesionale și organizații nonguvernamentale sau guvernamentale care oferă programe autorizate, în condițiile legii;
- 11) structurile organizatorice/ instituționale abilitate pentru implementarea programelor internaționale la care România este parte sau a programelor cu finanțare internațională care conțin și o component de formare continuă;
- 12) alți furnizori publici și privați de educație și formare profesională, autorizați/ acreditați în condițiile legii.

Formarea continuă a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control poate fi realizată și prin structuri instituționale internaționale recunoscute de Ministerul Educației Naționale, care au ca obiect de activitate pregătirea, perfecționarea și dezvoltarea profesională a personalului didactic din învățământul preuniversitar.

Modalități de organizare a formării continue

Modalitățile principale de organizare a formării continue a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control din învățământul preuniversitar sunt:

activitățile metodico-științifice și psihopedagogice, realizate la nivelul unității de învățământ sau pe grupe de unități, respectiv catedre, comisii metodice, și cercuri pedagogice;

sesiunile metodico-științifice de comunicări, simpozioane, schimburi de experiență și parteneriate educaționale pe probleme de specialitate și psihopedagogice;

stagiile periodice de informare științifică de specialitate și în domeniul științelor educației;

cursurile organizate de societăți științifice și alte organizații profesionale ale personalului didactic;

cursurile de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice;

cursurile de formare în vederea dobândirii de noi competențe și calități/ funcții, conform standardelor de pregătire specifice;

cursurile de pregătire a examenelor pentru obținerea gradelor didactice;

cursurile de pregătire și perfecționare pentru personalul de conducere, de îndrumare și de control, potrivit unor programe specifice;

bursele de perfecționare și stagiile de studiu și documentare, realizate în țară și în străinătate;

studiile universitare de masterat pentru cadrele didactice care au absolvit cu diploma de licență de 4 ani;

cursurile postuniversitare de specializare;

programe postuniversitare;

studiile universitare de doctorat;

dobândirea de noi specializări didactice, diferite de specializarea/ specializările curentă/ e.

Programele și activitățile de perfecționare pot fi organizate în forme de învățământ flexibile, adaptate obiectivelor și conținuturilor formării, precum și posibilităților și cerințelor participanților, respectiv:

- prin cursuri cu frecvență, organizate modular, în perioada vacanțelor școlare, în zilele nelucrătoare sau în zilele lucrătoare cu acordul participanților și al sindicatelor;
- în sistemul învățământului la distanță, prin utilizarea platformelor e-learning și a suporturilor electronice, combinate cu orientarea și asistarea învățării prin procedurile de tutoriat;
- prin cursuri fără frecvență organizate de instituții de învățământ superior, combinate cu consultații periodice, potrivit opțiunilor participanților;
- prin alte forme de organizare care îmbină învățarea asistată de formatori prin cursuri, seminarii, laboratoare și activități practice comune, cu învățarea prin studiul individual și activitatea independentă a participanților.

În cadrul catedrelor și comisiilor metodice se desfășoară activități metodico-științifice și psihopedagogice la nivelul unității de învățământ.

În învățământul secundar, catedrele/ comisiile metodice se constituie pe discipline de studiu, pe grupuri de discipline înrudite sau pe arii curriculare.

Principalele activități prin care catedrele/ comisiile metodice contribuie la formarea continuă și dezvoltarea profesională a personalului didactic constau în:

analiza nevoilor de educație, generale și specifice, comune și speciale și stabilirea priorităților pe baza cărora se proiectează procesul de învățământ;

analiza resurselor educaționale și formularea modului în care acestea vor fi distribuite și utilizate la nivelul concret al școlii și al claselor de elevi/ grupelor de preșcolari;

analiza contextului social și pedagogic specific în care se desfășoară procesul de învățământ;

analiza claselor de elevi/ grupelor de preșcolari sub aspectul rezultatelor anterioare ale învățării și determinarea condițiilor inițiale de la care se pornește în fiecare etapă a procesului de învățământ, respectiv la început de ciclu, de an școlar, de semestru, la începutul unui capitol nou din programa școlară;

definirea operațională a obiectivelor educaționale sau/ și a competențelor vizate prin procesul de învățământ;

organizarea, structurarea logică și transpunerea psihopedagogică a conținuturilor predării și învățării, în funcție de particularitățile vârstei psihologice și școlare a elevilor și de particularitățile fiecărei clase de elevi/grupe de preșcolari;

alegera, analiza și evaluarea strategiilor didactice, a metodelor, tehnicilor și instrumentelor de predare-învățare și aplicarea acestora la particularitățile disciplinelor de învățământ și ale claselor de elevi/ grupelor de preșcolari;

alegerea, construirea și validarea metodelor și instrumentelor de evaluare formativă și de evaluare sumativă a elevilor și de evaluare a rezultatelor procesului de învățământ;

stabilirea și aplicarea pârghiilor, mijloacelor de autoreglare și ameliorare a procesului de învățământ în funcție de rezultatele evaluării din fiecare etapă;

extinderea și aprofundarea cunoștințelor de specialitate, psihopedagogice și integrarea acestora în demersuri de investigare, de evaluare și analiză critică a teoriilor, abordărilor, principiilor privind educația;

Principalele modalități de organizare și desfășurare a activității catedrelor/comisiilor metodice sunt:

- 1) dezbaterile în grup;
- 2) elaborarea și prezentarea de referate cu conținut de specialitate, didactic sau psihopedagogie;
- 3) elaborarea, punerea în practică și valorificarea unor proiecte de cercetare realizate individual sau în echipă;
- 4) recenzii și prezentări de carte;
- 5) sesiuni de comunicări științifice;
- 6) schimburi de experiență, asistarea și evaluarea lecțiilor;
- 7) activități practice cu rol demonstrativ sau aplicativ.

Activitățile metodico-științifice și psihopedagogice la nivel local, zonal sau județean sunt organizate și realizate prin cercurile pedagogice.

Un cerc pedagogic se constituie ca structură distinctă dacă numărul membrilor este de minim 15 cadre didactice.

În funcție de numărul cadrelor didactice și de structura rețelei școlare, cercurile pedagogice se pot constitui pe cicluri de învățământ, antepreșcolar, respectiv preșcolar, primar, gimnazial etc., pe tipuri sau profiluri de unități, respectiv învățământ special, învățământ tehnic și profesional, învățământ de artă și sportiv, palate și cluburi ale copiilor etc., iar în cadrul acestora pe discipline sau grupuri de discipline.

Evaluarea formării continue

Evoluția în carieră va fi evaluată conform criteriilor stabilite pentru acordare a gradelor didactice.

Evaluarea formării continue se efectuează prin:

- 1) acumularea creditelor profesionale transferabile;
- 2) validarea competențelor obținute în activitatea didactică cuprinse în fișele anuale de evaluare ale personalului didactic, în rapoartele de inspecție și asistență la oră;
- 3) punctarea portofoliului.

Programele de formare continuă asigură dezvoltarea profesională sistematică a personalului didactic și sunt valorificate prin sistemul de acumulare, recunoaștere și echivalare a creditelor profesionale transferabile.

Condiția participării periodice la programe de perfecționare și implicit acumularea a 90 de credite profesionale transferabile, se consideră integral îndeplinită în următoarele situații:

- a) pentru personalul didactic care a obținut, în intervalul respectiv, gradul didactic II, gradul didactic I sau titlul de profesor emerit;
- b) pentru personalul didactic din învățământul antepreșcolar, preșcolar și din învățământul general obligatoriu care a absolvit, în intervalul respectiv, studii universitare de masterat, în domeniul de specialitate sau în domeniul Științele educației, cu condiția ca suma creditelor la licență și masterat să fie de cel puțin 300 de credite;
- c) pentru personalul didactic care a absolvit, în intervalul respectiv, studii universitare de doctorat în domeniul de specialitate sau în domeniul Științele educației;
- d) pentru personalul didactic care a absolvit, în intervalul respectiv, un program de conversie profesională în învățământ prin studii postuniversitare cu durata de minimum 3 semestre;
- e) pentru personalul didactic care a obținut, în intervalul respectiv, o specializare didactică, diferită de specializarea curentă (licență și masterat didactic).

Conversia profesională

Prin programe de conversie profesională, cadrele didactice dobândesc noi competențe pentru alte specializări sau pentru ocuparea de noi funcții didactice, altele decât cele dobândite prin formarea inițială, conform art. 244, alin. 5, pct. d) din Legea educației naționale nr. 1/ 2011.

Unitățile de învățământ preuniversitar recomandă formarea continuă prin conversie profesională pentru angajații proprii, conform art. 244 (2) din Legea educației naționale nr. 1/ 2011.

Programele de conversie profesională pot fi urmate de orice cadru didactic care dorește să obțină o nouă specializare.

Cadrelor didactice care au finalizat un program de conversie profesională li se consideră îndeplinită condiția de participare periodică la programe de formare continuă.

Programele de conversie profesională furnizate pentru personalul didactic cu studii superioare, prin cursuri de nivel universitar sau postuniversitar, vor avea la baza sistemul de recunoaștere și echivalare a creditelor de studii.

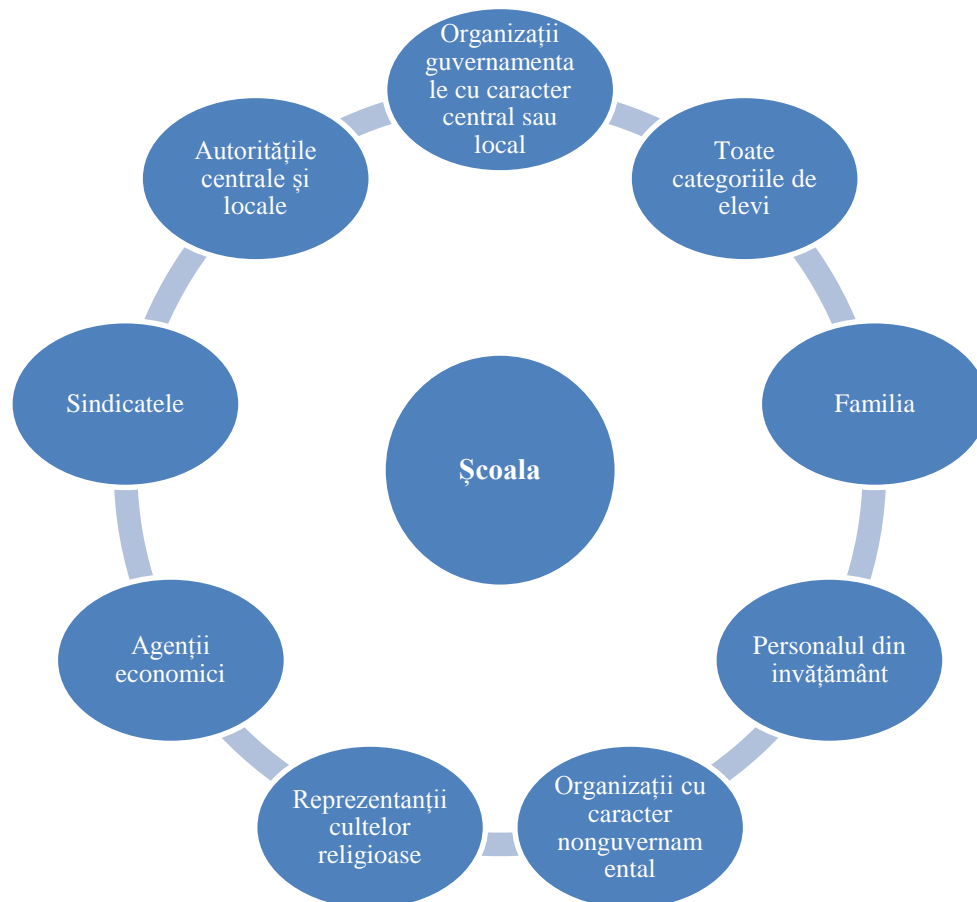

Bune practici în formarea parteneriatelor școlare și implicare comunitară în învățământul preuniversitar

În contextul unei societăți care se schimbă, operând modificări de formă și fond la nivelul tuturor subsistemelor sale, învățământul românesc trebuie să își asume o nouă perspectivă asupra funcționării și evoluției sale. În cadrul acestei perspective, parteneriatul educational trebuie să devină o prioritate a strategiilor orientate către dezvoltarea educației românești.

Pentru ca acest parteneriat să se constituie ca o soluție reală a problemelor din învățământ, sunt necesare elaborarea unor strategii, a unor direcții care să unească eforturile parteneriale, precizarea rolului asumat de instituții în parteneriate.

Data fiind complexitatea problemelor cu care școala românească se confruntă, cât și impactul educației școlare asupra întregului sistem social, soluționarea dificultăților prezente presupune colaborarea, cooperarea și parteneriatul unor categorii largi, cum ar fi:

Pentru a realiza un parteneriat construit pe baza valorilor democratice, in societate trebuie să se schimbe valori, atitudini si comportamente la nivelul tuturor factorilor implicati: decidenti, oameni ai școlii, familii, elevi, reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale si nonguvernamentale.

La nivelul comunității se constituie un grup de lucru (nucleu comunitar), in care reprezentanții școlii trebuie să își asume rolul de promotor, catalizator si facilitator al parteneriatului educațional. Coeziunea si eficienta unui astfel de grup sunt conditionate de asumarea și promovarea unor valori commune –cum ar fi: asigurarea egalității șanselor in educație; incurajarea inițiativei și participării; dezvoltarea cooperarii și colaborării; statutarea disciplinei și responsabilitții.

1. Unitatea școlara in cadrul parteneriatului

Instituțiile de învățământ urmăresc să obțină recunoașterea importanței parteneriatului lor cu intreaga comunitate locală, prin relații directe si prin “noile educații”: educația civică, educația in spiritul inițiativei economice, educația ecologică, educația in spiritul drepturilor omului, a combaterii violenței, educația in spiritul valorilor europene și al dialogului cultural European, etc.

Răspunzand cerințelor sociale și comunitare, școala trebuie să orienteze intregul său demers asupra elevilor, care trebuie să devină centrul de interes al oricărui parteneriat practicat in domeniul educației școlare.

Transformarea reală a elevilor in actori principali ai demersului educațional, poate conduce in mod gradual la cresterea prestigiului școlii in comunitate si la sensibilizarea si mobilizarea partenerilor potentiali ai unitatilor de invatamant. Pentru aceasta trebuie adoptate unele masuri generale ca: formarea personalului din invatamant in sensul comunicarii, cooperarii, parteneriatelor; promovarea unui cadru legislative care sa incurajeje initiativele școlii; sensibilizarea societatii in raport cu problemele educatiei si cu semnificatia sa.

In acord cu aceste cerinte, fiecare dintre unitatile scolare trebuie sa se orienteze catre centrarea intregii activitati asupra elevului, pregatirea resurselor umane ale scolii pentru parteneriat, atragerea partenerilor potentiali in parteneriate efective.

2. Familia elevului

Cunoasterea si intelegerea familiei in calitate de partener constant si autentic devine o prioritate mai ales in contextul actual, in care familia inseși trebuie sa se adapteze unor schimbari semnificative. Imbinarea la nivelul diferitelor familii a elementelor traditionale cu elemente inedite generate de noi realitati socio-economice determina o diversificare a familiilor si a situatiilor considerate anterior atipice. Pentru a atrage familia, scoala trebuie sa ia act de aceste schimbari, adaptandu-si atitudinile si comportamentele in consecinta.

Pornind de la aceste premise, efortul indreptat catre cunoasterea familiei trebuie sa se orienteze catre: trasaturile, calitatile, problemele sale specifice; valorile si normele pe care le avanseaza; avantajele pe care le poate castiga.

Chiar in conditiile asumarii acestei perspective, in relatiile dintre scoala si parinti pot aparea disfunctii. Pentru a le depasi trebuie asumate urmatoarele prioritati; cresterea initiativei si implicarii managerilor scolii in sensibilizarea si atragerea familiei; elaborarea unor proiecte centrate pe parteneriatul cu parintii; transformarea comitetelor de parinti in structuri active si dinamice cu rolul de interfata in relatia scoala si parinti; diseminarea unor informatii clare cu privire la scoala, activitatile si problemele ei; organizarea unor activitati extrascolare diverse in regim de parteneriat.

3. Autoritatile locale

Pentru a se constitui ca un factor cheie in cadrul parteneriatului educational la nivelul comunitatii, relatia dintre scoala si autoritatile locale trebuie sa se sprijine pe reciprocitatea intereselor si pe sprijinul mutual.

In virtutea unor prevederi legale dar si pe baza unor reletii traditionale care s-au stabilit de-a lungul timpului, autoritatile locale ofera sprijin concretizat prin:

- fonduri, resurse materiale, combustibil;
- donatii pentru ameliorarea bazei materiale;
- facilitarea obtinerii unor resurse financiare bugetare;
- organizarea unor activitati extrascolare;
- alocarea unor spatii si terenuri in folosinta scolii.

Pentru a depasi unele disfunctii generate de carente in legislatie, blocaje in comunicare interpersonală, absenta educatiei pentru colaborare, presiunea problemelor curente, etc...este necesara adoptarea unor masuri cu caracter local care tin de initiativa si interesul scolii si autoritatilor locale. In acest sens, managerii unitatilor de invatamant trebuie sa se orienteze catre ameliorarea modului de informare adresat autoritatilor locale, asigurarea participarii reprezentantilor autoritatilor locale la intalniri cu personalul scolii, parinti, etc., incurajarea initiativei C.R.P., organizarea unor activitati de interes comunitar in colaborare cu autoritatile locale. Managerii unitatilor scolare trebuie sa se orienteze catre sensibilizarea si atragerea autoritatilor locale, dar si spre acoperirea unor nevoi si rezolvarea unpr probleme ale comunitatii.

4. Agentii economici

Centrat pe stabilirea unui echilibru intre cererea si oferta educationala, parteneriatul dintre scoala si agentii economici poate avea un impact semnificativ, din perspectiva dezvoltarii personale a elevilor si a insertiei socio-profesionale a viitorilor absolventi.

Pornind de la beneficiile pe care parteneriatul cu agentii economici poate sa le aduca scolii si elevilor sa, este necesar ca managerii unitatilor de invatamant sa aplice anumite strategii care sa valorifice prevederile legislative, sa stabileasca prioritatile scolii , sa atraga si sa sensibilizeze agentii economici, sa organizeze actiuni preliminare de pregatire a parteneriatului, etc.

Elaborarea si aplicarea acestor strategii presupune pregatirea prealabila a resurselor umane ale scolii pentru dialog, intercunoastere si colaborare cu partenerii sociali ai scolii.

5. Organizatii nonguvernamentale

In ultimul timp, pe fondul schimbarilor sociale din societatea noastra, s-a inregistrat o proliferare a organizatiilor cu caracter nonguvernamental, care si-au asumat roluri specifice, inclusiv in domeniul educatiei.

O parte dintre acestea au derulat proiecte si activitati care au avut un impact fie asupra educatiei, fie asupra comunitatii din care scoala face parte. In acest sens sunt semnificative proiectele derulate de unele organizatii cu privire la:

- identificarea problemelor la nivelul comunitatii
- atragerea resurselor financiare
- stimularea dezvoltarii comunitatilor (traditionale)
- stimularea parteneriatelor la nivel local

Alaturi de aceste demersuri generale o parte dintre organizatiile nonguvernamentale s-au implicat in proiecte adresate explicit educatiei si unitatii de invatamant: consiliere si orientare vocationala; consilierea parintilor; formarea formatorilor pentru domenii specifice; sensibilizarea opiniei publice (agenti economici) fata de problemele scolii; facilitarea incheierii unor parteneriate intre scoli si parteneri interni sau externi; promovarea obiectivelor si a ofertelor educationale la nivelul institutiilor.

Ca urmare a acumularii de informatie, experienta si expertiza la nivelul unor organizatii nonguvernamentale, acestea dispun de un potential notabil care poate si trebuie valorificat in cadrul parteneriatelor educationale.

Pentru incheierea acestor parteneriate managementul scolii trebuie sa isi asume responsabilitati specifice cu referire la: cunoasterea si atragerea organizatiilor

nonguvernamentale care pot devenii parteneri reali; stabilirea cadrului si a modalitatilor de lucru; pregatirea resurselor umane ale scolii pentru a actiona in acest domeniu.

6. Comunicarea cu partenerii scolii

Incheierea si derularea parteneriatelor educationale au ca factor fundamental comunicarea. In acest sens managerii scolii trebuie sa desfasoare activitati intense pentru informarea partenerilor cu toate datele necesare derularii programelor, pentru ca acestia sa primeasca informatii clare, complete si intr-un timp oportun.

Managerii trebuie sa creeze un climat pozitiv de munca, deschis oricaror idei, flexibil oricaror activitati. In acest sens, relationarea si comunicarea devin factori cheie ai realizarii activitatilor propuse.

In societatea pe care o traim, ca tara a unei Europe multiculturale si multietnice, secretul succesului oricarei activitati este toleranta, flexibilitatea si cunoasterea. Activitatea de parteneriat in comunitate, fara acesti factori fundamentali nu poate avea succes. "Fiind condamnati" sa traim si sa muncim impreuna, trebuie sa pornim totdeauna de la principiul "fă binele care aștepti să ți se facă."

Întocmit

Dorela Făiniși